

ИНТЕГРАЦИЯ НА ESEF В СЧЕТОВОДСТВОТО НА ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ ОБЩЕСТВЕН ИНТЕРЕС: НОВИ СТАНДАРТИ, ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ВЪЗМОЖНОСТИ

Десислава Александрова

докторант - СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

daleksandrova@abv.bg

***Резюме:** Европейският формат за финансово отчитане (ESEF) представлява новаторска инициатива, целяща интеграцията на технологии в счетоводството на предприятията от обществен интерес. В настоящата статия се анализира въвеждането на ESEF и се акцентира върху новите стандарти, предизвикателствата и предимствата, които той носи. Счетоводната общност трябва да разгледа внимателно техническите детайли, да се справи с предизвикателствата и да извлече ползите от подобрената анализируемост и прозрачност, предоставени от ESEF. Настоящото изследване се ограничава до консолидираните финансови отчети, респ. въпросите, когато не е необходима консолидация, ще бъдат обект на следващо изследване.*

***Ключови думи:** Европейски формат за финансово отчитане (ESEF), финансово отчитане, предприятия от обществен интерес, разширяем език за бизнес отчитане (интерактивен XBRL), стандартизация*

INTEGRATION OF ESEF INTO FINANCIAL REPORTING OF PUBLICLY ACCOUNTABLE ENTERPRISES: NEW STANDARDS, CHALLENGES, AND OPPORTUNITIES

Desislava Aleksandrova

PhD Student

D.A. Tsenov Academy of Economics – Svishtov

daleksandrova@abv.bg

***Abstract:** The European Single Electronic Format (ESEF) represents an innovative initiative aimed to integrate technology into the financial reporting of publicly accountable*

enterprises. This article analyzes the implementation of ESEF, focusing on the new standards, challenges, and benefits it brings. The accounting community must carefully examine the technical details, address the challenges, and leverage the improved analyzability and transparency provided by ESEF. The study is limited to the consolidated financial statements, resp. issues where consolidation is not necessary will be the subject for further research.

Keywords: *European Single Electronic Format (ESEF), financial reporting, accounting publicly accountable enterprises, eXtensible Business Reporting Language (Inline XBRL), standardization*

Въведение

Счетоводството, като съществен компонент на икономическата инфраструктура, непрекъснато е в процес на развитие, за да отрази съвременните икономически и регулаторни реалности (Дочев, Белоусов, Шелухина, Чиприянова, & Георгиева, 2015), (Чиприянова, 2020), (Белоусов, Иванова-Кузманова, Чиприянова, & Шелухина, 2016). В този контекст, Европейският формат за финансово отчитане (European Single Electronic Format, ESEF) заема значимо място като новаторска инициатива, насочена към трансформацията на начина, по който счетоводството и отчитането на информация се извършват от предприятията от обществен интерес. ESEF представлява важна крачка към стандартизирана и дигитално интегрирана среда за предоставяне и анализ на финансово-счетоводна информация.

Целта на тази статия е да проучи влиянието на ESEF върху счетоводството на предприятията от обществен интерес и да анализира новите стандарти и предизвикателствата, които се появяват в резултат на този процес, както и потенциалните възможности, които се откриват пред счетоводната общност. В контекста на динамичната среда на финансовото отчитане, тази статия разглежда въпроси, които са от съществено значение за предприятията, регулаторите, инвеститорите и счетоводителите.

След кратко представяне на ESEF и неговата роля в счетоводството на предприятията от обществен интерес, настоящата статия ще обърне внимание на главните цели, които се преследват с него. Специален акцент ще се постави върху анализа на новите стандарти, които ESEF представя, както и върху основните предизвикателства, които изникват пред счетоводството. Освен това, в статията ще се обхванат перспективите и възможностите, които се създават чрез интеграцията на ESEF в практиката на счетоводството на предприятията от обществен интерес.

1. Новите стандарти на ESEF и тяхното влияние върху счетоводството

Съвременната бизнес среда, преживяваща бързи технологични промени, налага нуждата от иновации и стандартизация във финансовото отчитане. Европейският формат за финансово отчитане ESEF и Разширяемият език за бизнес отчитане Inline XBRL (eXtensible Business Reporting Language) се издигат като ключови компоненти на тази трансформация. В тази част на статията ще бъде представено обяснение за същността и ролите на ESEF и Inline XBRL в новите стандарти за финансово отчитане.

ESEF е инициатива, целяща да стандартизира и дигитализира начина, по който предприятията от обществен интерес предоставят финансовата си информация. Тя изисква компаниите да представят своите консолидирани финансови отчети във формат на XHTML документи, които съчетават текстова и числова информация с машинно четими Inline XBRL тагове. Този процес позволява на отчетите да бъдат едновременно четими за хора и машини, подобрявайки тяхната анализируемост и сравнимост. (ESMA, 2023) (Fenech & Delicata, 2023)

Inline XBRL представлява съвкупност от разширения на XBRL, позволяващи вграждането на финансово-счетоводната информация директно в текстовите отчети. Този технологичен принцип на ESEF позволява вграждането на числовите данни и текстовите описания в един единствен документ, обогатявайки финансовите отчети с контекст и обяснения.

ESEF играе ключова роля в стандартизирането на представянето на финансовите отчети. Той гарантира, че финансово-счетоводната информация се представя по унифициран начин, което облекчава процеса на анализ и сравнение. Inline XBRL внася трансформация, като обединява текстовите и числовите данни в същия документ, което предоставя на потребителите цялостна и лесно разбираема картина на финансовото „здраве“ на компанията.

Тази симбиоза на ESEF и Inline XBRL е отговор на съвременните изисквания към счетоводната отчетност, предоставяйки необходимата гъвкавост за адаптация към технологичните промени, както и по-добра информираност и доверие от страна на инвеститорите и регулаторите.

Съчетаването на ESEF и Inline XBRL създава нови възможности за по-добро анализиране на финансово-счетоводната информация, като едновременно подобрява яснотата и ефективността на финансовите отчети. Тези иновации подчертават необходимостта от по-добра адаптация и подготовка на предприятията и счетоводната

общност към новите стандарти за финансово отчитане, което е фокус на следващите части на тази статия.

Въвеждането на ESEF и Inline XBRL представлява технологичен прогрес, който създава нови възможности за обработка и анализ на финансово-счетоводна информация. Тук ще бъде извършен *анализ на техническите аспекти на новите стандарти* и ще бъде предоставено *сравнение* с предишните практики в областта на финансовото отчитане.

По отношение на технически аспекти на ESEF и Inline XBRL. ESEF и Inline XBRL представят интегриран и стандартизиран подход към представянето на финансовата информация. Техническият аспект на ESEF включва използването на разширяемите хипертекстови езици (XHTML), които съчетават текстова информация с Inline XBRL тагове, съдържащи числова информация. Този синтез на текст и данни осигурява възможността за изчерпателно и прецизно представяне на имущественото и финансовото състояние на предприятията, като същевременно подобрява четимостта за човек и машина.

Inline XBRL внася техническа революция, позволявайки вграждането на структурираната финансово-счетоводна информация директно в текстовите отчети. Това позволява на анализаторите да вземат информацията от документите, без да се налага специален софтуер за обработка на данните.

По отношение на предишните практики. Преди въвеждането на ESEF и Inline XBRL, предприятията използваха различни формати за представяне на финансовите си отчети. Текстовите и числови данни бяха разделени, което водеше до по-трудна обработка и сравнение на информацията. Въвеждането на ESEF и Inline XBRL обединява тези два аспекта в един документ, което подобрява анализируемостта и улеснява сравнението между различни отчетни периоди и предприятия.

Предишните практики също така зависеха от различни софтуерни решения и интерпретации на данните. В сравнение, ESEF и Inline XBRL установяват стандартизирани методи за представяне и обработка на информацията, което намалява вероятността от грешки и недоразумения.

Техническите аспекти на ESEF и Inline XBRL реформират начина, по който се обработва и анализира финансовата информация. Този напредък предоставя по-ефективно, структурирано и лесно разбираемо средство за представяне на данните, което подобрява сравнимостта и анализируемостта на финансовите отчети.

В следващата част ще бъде оценена съществената роля на ESEF и Inline XBRL при справяне с предизвикателствата на финансовото отчитане в съвременната дигитална ера.

2. Предизвикателства пред счетоводството при интегрирането на ESEF

С внедряването на ESEF предприятията от обществен интерес се изправят пред нови и изискващи *предизвикателства* в областта на финансовото отчитане. Тук ще бъдат идентифицирани и обяснени основните предизвикателства, които предприятията трябва да се справят при прилагането на ESEF:¹ (рwc, 2023)

1. *Техническа подготовка и обучение.* Внедряването на ESEF изисква техническа подготовка и обучение на персонала. Предприятията трябва да се адаптират към новите стандарти и да осигурят, че техническите аспекти на Inline XBRL се разбират и прилагат правилно. Този процес може да изисква време и ресурси, особено за по-големите и сложни като структура организации.
2. *Преобразуване на данните.* Преобразуването на съществуващите финансови отчети във формата на ESEF изисква специализиран софтуер и техническо умение. Предприятията трябва да осигурят точност и цялостност на данните, докато ги преобразуват в новия формат. В случай на неточности или грешки, това може да доведе до невярна интерпретация на имущественото и финансовото им състояние.
3. *Прозрачност и съпоставимост.* Въпреки че ESEF цели по-добра съпоставимост между различни отчетни периоди и предприятия, изготвянето на финансовите отчети в този формат може да остави възможност за тълкувания и неправилно сравнение. Това изисква от предприятията специално внимание при избора на съответните Inline XBRL тагове и текстовите описания.
4. *Сигурност на данните.* Електронният формат на отчетите подразбира предизвикателства по отношение на сигурността на данните. Предприятията трябва да се грижат за защитата на финансово-счетоводната информация, предотвратявайки неоторизиран достъп и злоупотреби с данните.
5. *Преходния период и работните навици.* Преходът към новите стандарти може да бъде предизвикателство, особено за предприятия със стари практики и системи.

---

¹ За някои изисквания у нас, вж. (КФН, 2023)

Промяната на работни процеси и навиците на персонала може да изисква време и адаптация.

Предприятията от обществен интерес се изправят пред редица предизвикателства при интегрирането на ESEF. Решаването на тези предизвикателства изисква ангажимент, ресурси и внимание към детайлите, но също така създава възможност за по-ефективно и прозрачно финансово отчитане в бъдеще.

С внедряването ESEF, предприятията от обществен интерес се сблъскват с редица *потенциални трудности* в няколко ключови области. Тази част ще изведе основните трудности, които възникват в контекста на данните, софтуерните решения, обучението на персонала и други съществени аспекти. (BS, 2022) (AMANA, 2023)

- *Трудности с данните.* Интегрирането на ESEF изисква от предприятията събиране, обработка и преобразуване на финансово-счетоводните данни в съответствие с новите стандарти. Важно е данните да бъдат точни, актуални и съвместими с формата на ESEF.
- *Избор на подходящи софтуерни решения.* Интегрирането на ESEF изисква избор и внедряване на софтуерни решения, които поддържат новите стандарти. Предприятията трябва да се уверят, че избраните софтуерни инструменти са съвместими с ESEF и Inline XBRL, както и че могат да справят с обема на данните.
- *Обучение на персонала.* Способността на персонала да разбира и прилага новите стандарти е от съществено значение. Предприятията трябва да предоставят обучение и материали, за да гарантират, че персоналят разбира как да изготвя и обработва финансовите отчети в съответствие с ESEF и Inline XBRL.
- *Прозрачност и вътрешни процеси.* Преходът към ESEF може да разкрие слабости във вътрешните счетоводни процеси и системи на предприятията. Този процес може да наложи промени в начина, по който данните се събират, обработват и верифицират.
- *Обмен на информация със заинтересованите страни и регулаторите.* Новите стандарти изискват отчетите да бъдат подготвени и представени по определен начин, което може да доведе до изменения в комуникацията и изискванията на заинтересованите страни и регулаторите.

Интегрирането на ESEF със счетоводството на предприятията от обществен интерес носи със себе си редица предизвикателства в области като данни, софтуерни решения, обучение на персонала и други. Разбирането и надлежното преодоляване на

тези трудности са от съществено значение за успешната интеграция на новите стандарти и оптимизация на процесите на финансово отчитане.

3. Възможности и предимства за счетоводството

ESEF е от съществено значение за счетоводството, предоставяйки значителни *възможности и предимства* за подобрене на процесите на отчитане и анализ. В тази секция ще се фокусираме върху ключовите счетоводни моменти, които ESEF може да подсили.

1. *По-добра сравнимост и анализируемост на данните.* ESEF комбинира текстови описания с числови данни, позволявайки на счетоводителите да представят финансово-счетоводната информация в по-пълен и по разбираем начин. Това улеснява анализа и сравнението между различни отчетни периоди и предприятия, допринасяйки за по-добро възприятие на имущественото и финансовото им състояние.
2. *По-голяма точност.* Интегрирането на текстови и числови данни в един документ намалява вероятността от грешки при съставянето и тълкуването на финансовите отчети. Този счетоводен аспект подобрява надеждността и точността на данните, с което се засилва доверието във финансово-счетоводната информация.
3. *По-ефективен анализ и представяне на финансовата информация.* ESEF позволява на счетоводителите да съчетават семантични тагове с текст и числа, създавайки по-детайлни и обогатени отчети. Този аспект подобрява способността за извличане на специфична информация и дава възможност за създаване на по-добре структурирани отчети.
4. *Улеснен обмен на информация със заинтересованите страни и регулаторите.* ESEF осигурява стандартизиран формат, който опростява обмена на финансова информация със заинтересованите страни и регулаторите. Счетоводителите могат бързо и лесно да предоставят данните, с което се подобрява процесът на одит и удовлетворяване на регулаторните изисквания.
5. *Подобрена прозрачност и доверие.* Интеграцията на ESEF увеличава прозрачността на финансовата отчетност и улеснява „разбирането“ на данните от широката аудитория. Този счетоводен аспект допринася за по-голямо доверие от страна на инвеститорите, анализаторите и другите заинтересовани страни.

ESEF предоставя нови възможности за подобрене на счетоводните процеси и анализ на финансово-счетоводната информация. Той подсилва точността, сравнимостта

и прозрачността на отчетите, допринасяйки за усъвършенстване на счетоводството и увеличаване на стойността, която предоставя към предприятията и счетоводната общност.

ESEF е значима промяна в счетоводната среда, като въвежда *подобрения* в ключови счетоводни аспекти. В тази част ще анализираме подробно подобренията в анализируемостта, прозрачността, сравнимостта и други релевантни счетоводни аспекти, които ESEF може да донесе:

- *Подобрена анализируемост.* ESEF съчетава текстови описания със структурирана числова информация, което улеснява анализа на финансовите отчети. Този счетоводен аспект позволява на заинтересованите страни и анализаторите да извличат по-детайлни разбирания за имущественото и финансовото състояние на предприятието, избягвайки потенциалните грешки при интерпретацията на данните.
- *По-голяма прозрачност и доверие.* Интегрирането на ESEF улеснява комбинирането на текстови документи със структурирани данни, което предоставя по-пълнен образ на финансовите събития. Този счетоводен аспект увеличава прозрачността и доверието в отчетите, като дава възможност на заинтересованите страни да разберат по-добре контекста на представената информация.
- *По-добра сравнимост.* ESEF създава стандартизиран формат за представяне на данните, което улеснява сравнението между различни периоди и предприятия. Този счетоводен аспект подобрява възможността за анализ на тенденциите и сравнение на резултатите във времето и в сравнение с конкурентите.
- *По-ефективни аналитични процеси.* Съчетаването на структурираните данни и текстовите описания предоставя по-широки възможности за анализ на финансово-счетоводната информация. Това позволява на счетоводителите да създават по-детайлни и аналитични отчети, които подпомагат вземането на по-информирани решения.
- *По-лесно съответствие с регулациите.* ESEF установява стандартизиран формат, съответстващ на регулаторните изисквания. Така се подпомага постигането на съответствие с регулациите по отношение на изготвените отчети.

ESEF предоставя на счетоводителите възможности за подобрене на анализируемостта, прозрачността, сравнимостта и аналитичните процеси. Тези

подобрения влияят значително на счетоводството, като подсилват неговата роля в предоставянето на точна, разбираема и релевантна информация.

Заклучение

ESEF представлява глобална иновация, оказваща значително въздействие върху счетоводната общност и процесите на отчитане на предприятията от обществен интерес. Затова може да се каже, че счетоводството се изправя пред важна промяна чрез интегрирането на ESEF, която предоставя съчетание между текстови описания и структурирани данни. Този подход не само улеснява разбирането на финансово-счетоводната информация, но и повишава прозрачността и доверието в отчетите. Финансовите отчети стават по-детайлни, аналитични и подходящи за бързо сравнение, което е от изключително значение за решенията на ръководството и за нуждите на инвеститорите.

Подобренията в анализируемостта, прозрачността и сравнимостта на данните имат значими последици за счетоводните специалисти и за обществото като цяло. Стандартизирането на формата и представянето на финансовите отчети в електронен вид осигурява по-ефективен обмен на информация, съответствие с регулациите и бърз достъп до съществените данни.

Въпреки ползите, които ESEF носи, не можем да пренебрегнем предизвикателствата пред счетоводната общност в тази връзка. Техническата подготовка, обучението на персонала и преобразуването на данните изискват време и ресурси. Преодоляването на тези предизвикателства обаче може да доведе до подобрене на счетоводните процеси и по-ефективно използване на финансово-счетоводната информация.

В заключение, ESEF представлява нов етап в счетоводството, който обогатява анализа, подобрява прозрачността и укрепва доверието в отчетите. Преодоляването на предизвикателствата и усвояването на възможностите, които ESEF предоставя, може да допринесе за по-добро финансово отчитане, по-информирано вземане на решения и устойчиво развитие на предприятията от обществен интерес.

Bibliography

- Белоусов, А., Иванова-Кузманова, Г., Чиприянова, Г., & Шелухина, Е. (2016).
Счетоводната информация - фактор за ефективно управление на предприятието
(фрагментарни изследвания). *Алманах научни изследвания. СА Д. А. Ценов -
Свищов, бр. 23*, стр. 209-236.
- Дочев, М., Белоусов, А., Шелухина, Е., Чиприянова, Г., & Георгиева, Г. (2015).
Практикоприложни проблеми на счетоводството. *Алманах научни изследвания.
СА Д. А. Ценов - Свищов, бр. 22*, стр. 292-321.
- КФН. (2023, 5 11). *Изисквания при представянето на годишните /индивидуални/
финансови отчети (ГФО) за 2022 г. и годишните консолидирани финансови
отчети (ГКФО) за 2022 г. от публичните дружества и другите емитенти,
чиито ценни книжа се търгуват на регулиран пазар*. Retrieved from Комисия по
финансов надзор: 7. [https://www.fsc.bg/wp-
content/uploads/2023/05/%D0%A1%D1%8A%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B5-
%D0%BD%D0%B8%D0%B5-
%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE-
%D0%95%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D0
%BA%D0%B8%D1%8F-
%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D0%BD-%D0](https://www.fsc.bg/wp-content/uploads/2023/05/%D0%A1%D1%8A%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE-%D0%95%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8%D1%8F-%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D0%BD-%D0)
- Чиприянова, Г. (2020). Значими изменения в счетоводството в резултат на настъпилите
социално-икономически промени през последните 30 години. *ИКОНОМИКАТА
на България - 30 години след началото на промените (The Economy of Bulgaria -
30 years after the Beginning of the Change): сборник с доклади от Научно-
практическа конференция, 22 ноем. 2019 г., Свищов*. Свищов: АИ "Ценов".
- AMANA. (2023, 8 10). *AMANA*. Retrieved from ESEF Plug&Play: [https://amana-
esef.com/bg/](https://amana-esef.com/bg/)
- BS. (2022, 11 22). *Кои са новите изисквания в ESEF отчитането за публичните
дружества?* Retrieved from Balkan Services:
[https://www.balkanservices.com/blog/koi-sa-novite-iziskvaniya-v-esef-otchitaneto-za-
publichните-druzhestva/](https://www.balkanservices.com/blog/koi-sa-novite-iziskvaniya-v-esef-otchitaneto-za-publichните-druzhestva/)

ESMA. (2023, 8 11). *Electronic Reporting*. Retrieved from European Securities and Electronic reporting: <https://www.esma.europa.eu/issuuer-disclosure/electronic-reporting>

Fenech, A., & Delicata, D. (2023, 8 8). *What is ESEF*. Retrieved from Deloitte: <https://www2.deloitte.com/mt/en/pages/audit/articles/mt-what-is-esef.html>

pwc. (2023, 8 10). *European Single Electronic Format (ESEF) for annual reports of EU listed companies*. Retrieved from PwC Global: <https://www.pwc.com/gx/en/services/audit-assurance/capital-markets-and-accounting-advisory/european-single-electronic-format.html>